

De Journalist

Magazine van de VVJ

België-Belgique

P.B.

8900 IEPER 1

3/8136

Afgiftekantoor Ieper

EVELIEN? Kijk eens even
Na wie ik vandaag een
Slechte evaluatie
Gegeven heb...

Dossier: Evaluatie van journalisten

VVJ zoekt nieuwe délégués

Zelfstandige journalisten sluiten werkjaar af

Kim

Een geslaagde start als zelfstandige!

U wil een eigen zaak beginnen of een vrij beroep uitoefenen?

Dan weet u natuurlijk graag wat u te wachten staat, hoe uw sociaal statuut in mekaar zit, welke uw rechten en plichten zijn!

Wil u deskundige begeleiding en advies bij de start en de groei van uw zaak?

Wij helpen u graag met de administratieve voorbereiding van uw zelfstandige

beroepsactiviteit en dit nog steeds
**aan de laagste
administratiekosten, 3 %.**

Wil u hierover meer inlichtingen, aarzel dan niet en bel ons vandaag nog!

Fonne Bauwens
hoofd marketing
tel. 03-829 23 82
Sneeuwbeslaan 20
2610 Wilrijk

ACERTA

Sociaal Verzekeringsfonds

U kan ook terecht op een van onze vestigingen

9300 AALST
Gentsestraat 123
tel. 053-21 38 59
fax 053-77 76 12
Hilde Vanderstappen

1160 BRUSSEL
Tervurenlaan 463
tel. 02-773 16 40
fax 02-773 16 03
Kurt Vertenten

3500 HASSELT
Kunstlaan 16
tel. 011-24 94 30
fax 011-23 19 71
Paul Holemans

2500 LIER
Gasthuisvest 9
tel. 03-491 84 34
fax 03-491 84 44
Frieda Weyns

8800 ROESELARE
J. v. Arteveldestr. 9A
tel. 051-24 66 27
fax 051-26 08 91
Johan Vandenbroucke

2610 WILRIJK
Sneeuwbeslaan 20
tel. 03-829 23 51
fax 03-829 23 86
Raymond Persoons

9200 DENDERMONDE
Noordlaan 148
tel. 052-21 92 11
fax 052-22 08 82
Dirk De Moor

8500 KORTRIJK
Grote Markt 19
tel. 056-21 93 21
fax 056-21 93 29
Rudy Roussel

2800 MECHELEN
Van Benedenln. 73
tel. 015-40 42 40
fax 015-40 42 41
Jan Poschet

9100 ST.-NIKLAAS
Plezantstraat 56
tel. 03-780 74 50
fax 03-780 74 49
Pascal Thuy

8000 BRUGGE
Langestraat 21
tel. 050-33 50 28
fax 050-34 61 34
Huub Baert

9000 GENT
F. Laurentplein 17
tel. 09-264 12 20
fax 09-264 12 13
Johan Jongbloet

3000 LEUVEN
Diestsevest 14
tel. 016-24 52 19
fax 016-24 52 40
Stef Van Attenhoven

8400 OOSTENDE
Ieperstraat 10-12
tel. 059-55 26 07
fax 059-55 26 99
Rita De Deyne

2300 TURNHOUT
Patersstraat 100
tel. 014-40 02 50
fax 014-40 02 54
Michel Celis

Magazine van de Vlaamse
Vereniging van
beroepsJournalisten

2de jaargang
5 juni 2001, nummer 34
Verschijnt veertiendaags

Redactieraad

Laurent Coppens
Pol Deltour
Farid El Mabrouk
Wout Pittoors
Luc Standaert
Luc Vanheerentals

Redactie en coördinatie

Ann Deceunynck
Internationaal Perscentrum Vlaanderen
Grote Markt 40
2000 Antwerpen
Tel. 03/290 63 73
Fax 03/232 21 30
de.journalist@pandora.be
ann.deceunynck@euronet.be

Abonnementen en advertenties

Lisbeth Moons
Vlaamse Vereniging van
BeroepsJournalisten
Steenkoolkaai 9 b
1000 Brussel
Tel. 02/229.14.70
Fax 02/223.02.72
vj@belgian-journalist.be

Abonnementsprijs:

3.200,- Bef per jaar
1.500,- Bef per jaar voor leden van de
Association des Journalistes Profes-
sionelles (A.J.P.), Vereniging van de
Journalisten van de Periodieke pers
(V.J.P.P.) en studenten.

Vormgeving

Prepress Publiwest

Drukkerij

Publiwest N.V.
Drukkerij Sansen
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Lid van de Unie van Uitgevers van de
Periodieke Pers

VLAAMSE
VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN

(Nep-)evaluaties

Personeel evalueren is een delicate klus, zeker wanneer de score ook implicaties heeft voor de verloning van de geëvalueerde. A fortiori is dat het geval wanneer een negatief resultaat zelfs tot ontslag kan leiden. De crisis die sinds enkele weken in Groot-Bijgaarden woedt, zet de VUM-directie én de hoofdredactie er hopelijk toe aan een stuk zorgvuldiger om te springen met hun evaluaties van journalisten. En deze niet langer oneigenlijk te gaan gebruiken, in functie van budgettaire doelstellingen of om komaf te maken met 55-plussers. Er wijzen net iets te veel tekenen in die richting, om nog van een toevallige samenloop te kunnen spreken.

We zullen het maar niet te luid zeggen, maar als het op evalueren aankomt staat de VUM nog altijd een stukje verder dan sommige andere nieuwsmedia. Bij de RUG - uitgever van Gazet van Antwerpen en Het Belang van Limburg - is vier jaar geleden door de toenmalige personeelsdirecteur een evaluatiesysteem ingevoerd, maar blijkbaar gelooft men daar niet erg in, want het wordt nog nauwelijks toegepast. Bij weer een ander ochtendblad is het dan wel de hoofdredacteur die beslist over ontslagen, maar doet die dat op grond van het al dan niet passen in een of andere Hoofdredactionele Visie waarover niet de minste duidelijkheid bestaat. Achteraf gezien blijkt die hoofdredacteur dan gewoon de nodige budgettaire ruimte te willen krijgen om enkele oude vrienden van hem binnen te halen op de krant... Neen, dan nog liever het VUM-systeem.

Zij het in een verbeterde vorm. Drie suggesties in dat verband. Wat de finaliteit betreft, gaan evaluaties maar beter niet gepaard met een permanente ontslagdreiging, en hebben ze best zelfs geen impact op de verloning. Het alternatief bestaat in het voeren van periodieke, constructieve functioneringsgesprekken, waar alle partijen baat bij hebben. Suggestie nummer twee: de evaluerende instantie bestaat idealiter uit een voldoende uitgebreide en evenwichtige redactionele équipe, niét een enkele chef en zeker niet een bedrijfsdirecteur. En drie: elke evaluatie moet gebeuren aan de hand van duidelijke, vooraf uitgeschreven profielen en voor elk van deze een uitgewerkte checklist van beoordelingscriteria. Zie het Nederlandse model, verderop in dit magazine beschreven.

Het zou mooi zijn als deze principes binnen afzienbare tijd hun weg zouden vinden naar redactiestatuten voor de diverse nieuwsmedia. Niet alleen de journalisten zelf zouden daar voordeel uit halen, maar ook het recht-op-informatie-hebbende publiek. De VVJ dringt nu al zolang op een discussie over redactiestatuten aan, maar voor de directies blijft dat toch zo een moeilijk woord.

Pol Deltour

Foto: Johan Van Cutsem

Inhoud

Nieuws uit de verenigingen

- VVJ zoekt délégués en lesgevers **5**
Algemene vergadering zelfstandige journalisten

Dossier

- 'Nepevaluaties' doorkruisen 25 jaar VUM **6**
De ene evaluatie is de andere niet... **7**
Nederlands evaluatiesysteem bij nationale CAO geregeld **8**
Uitgevers in ethisch investeringsregister?
'Evaluaties hebben een averechts effect' **9**
'Een ingreep op uw leven'
'Alles wat u zegt kan tegen u gebruikt worden'

Forum

- Op zoek naar vrouwelijke journalisten... **10-11**

Column

- Omtrent Els de Bens en haar cursus over de pers in België **12**

Onder embargo

12

Mens achter het nieuws

- Daan Delannoy: 'Wie mij blaasjes wijsmaakte, joeg me de kast op...' **13**

Actueel

- Het hellende morele draagvlak van de journalistieke deontologie **14-15**

Cartoon van Kim Duchateau.

VVJ zoekt délégués en lesgevers

De Vlaamse Vereniging van beroepsjournalisten (VJ) is toe aan de hernieuwing van haar afgevaardigden op de diverse redacties. Daartoe worden in de komende maanden in de redacties verkiezingen georganiseerd. Kandidaturen moeten ingediend worden op het VJ-secretariaat voor 30 juni eestkomend.

Pol Deltour

Wat verwachten we van een VJ-délégué ? Lesgevers

- In het algemeen is hij of zij de contactpersoon bij uitstek tussen de VJ en zijn/haar redactie
- Hij/zij levert VJ-informatie aan zijn redactie, en brieft omgekeerd de VJ over wat er op zijn redactie gebeurt; concreet staat hij/zij bij voorbeeld in voor de uitdeling van de Jaarboeken van de Belgische Pers aan de VJ-leden;
- Hij/zij helpt de journalisten bij de regeling van hun erkenning als beroepsjournalist en van hun lidmaatschap van de VJ;
- Hij/zij is de spreekbuis van de journalisten inzake redactionele kwesties;
- Hij/zij bezorgt de journalisten basisinformatie over hun beroepsstatuut, hun sociaal en hun intellectueel statuut; in het kader hiervan deelt hij aan geïnteresseerden de passende documenten uit inzake persdocumenten, auteursrechten, de verzekering voor beroepsaansprakelijkheid, en deontologie.

Voor meer inlichtingen: contacteer het VJ-secretariaat op tel. 02/229.14.70 - fax. 02/223.02.72 - e-mail avbb@belgian-journalist.be.

De VJ is verder op zoek naar journalisten die bereid zijn mee te werken aan twee opleidingsprojecten van het VIZO, het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen. Parallel met het Instituut voor de Journalistiek in Brussel, organiseert het VIZO in samenwerking met de VJ **avondopleidingen journalistiek in Roeselare en Hasselt**. Voor beide lesplaatsen worden nog lesgevers gezocht.

De kandidaten beschikken bij voorkeur over een **uitgebreide praktijkervaring** als journalist. Een minimum aan pedagogisch vermogen dringt zich eveneens op.

Het VIZO werft de lesgevers aan met een **arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd**. Het brutoloon belooft momenteel 1.021 Bf. per lesuur van 50 minuten.

Voor informatie over de precieze vacatures en voor alle andere inlichtingen kan u terecht bij

- VIZO-centrum Roeselare: contactpersoon Griet Witdouck - tel. 051/21.05.76 - fax. 051/24.26.57 - e-mail Vormetr@vormnet.be
- VIZO-centrum Hasselt: contactpersoon M. Severi - tel. 011/30.32.32 - fax. 011/22.98.69.

Algemene vergadering zelfstandige journalisten

Op 23 juni houdt de werkgroep zelfstandige journalisten van de VJ haar eerste algemene vergadering in het Internationaal Perscentrum Vlaanderen, Grote Markt 40 te Antwerpen. Tijdens deze vergadering zal één jaar werking worden geëvalueerd. Uitschieters het afgelopen jaar waren het eisenplatform dat door 148 zelfstandigen ondertekend werd, het protest tegen de gang van zaken van de erkenningscommissie en de eis tot betaling van auteursrechten bij hergebruik.

Vanaf 10 uur 's morgens zijn er in het IPV korte uiteenzettingen voorzien door Luc Vanheerentals (namens de werkgroep), Pol Deltour (nationaal secretaris VJ) en Marc Chamut (namens Franstalige zelfstandigen) waarna ieders inbreng rijkelijk op prijs gesteld wordt.

We willen er echter tegelijk een ontspannende dag van maken voor de hele familie. Terwijl de journalisten vergaderen wordt in de voormiddag - indien er interesse voor bestaat - een activiteit georganiseerd voor de overige familieleden. Wij stellen voor een bezoek aan het Rubenshuis.

Andere suggesties zijn welkom. Afspraak om 9.45 uur aan het IPV. 's Middags nuttigen we gezamenlijk een broodmaaltijd in het IPV. In de namiddag is onder begeleiding van een gids een rondleiding gepland in het bloedmooie Antwerpen. In de vooravond gaan we gezamenlijk op restaurant. De VJ neemt de kosten op zich van de broodmaaltijd en de gids. Voor alle activiteiten (vergadering, familie-activiteit 's morgens, toeristische rondleiding, etentje in restaurant) dient uiterlijk op donderdag 21 juni ingeschreven te worden zodat we tijdig kunnen reserveren. Voor meer inlichtingen: luc.vanheerentals@pi.be

'Nepevaluaties' doorkruisen 25 jaar VUM

VJ en vakbonden eisen, directie belooft 'verfijning' evaluatiesysteem journalisten

Vijf ontslagen van evenveel oudere journalisten hebben op de VUM-redacties (De Standaard/Het Nieuwsblad/Het Volk) voor grote sociale onrust gezorgd. Volgens de journalisten voeren directie én redactiekader nepevaluaties door met louter budgettaire bedoelingen. Sinds vrijdag lijken de zaken weer wat bekoeld, maar helemaal uitgezweet heeft de nieuwe VUM-top zijn eerste sociale crisis nog niet.

Pol Deltour

Vrijdag vonden de directie en de journalistendelegatie elkaar in een delicaat compromis. De opgestarte of beoogde ontslagprocedures worden niet stopgezet, zo hield gedelegeerd bestuurder Jo Van Croonenborch vast aan zijn prerogatief als werkgever. Wel zal er voor de betrokken journalisten worden nagegaan of ze binnen de VUM alsnog een andere functie kunnen krijgen. Eerder had zware druk van het personeel wel al belet dat de VUM-directie journalist en BBTK-délegué Freddy De Pauw, van de buitenlandredactie van De Standaard, aan de deur zette.

Voor de toekomst beloofde de VUM-directie een verfijning of aanpassing van het bestaande evaluatiesysteem. De opeenvolging van twee negatieve evaluaties had de directie de ontslagprocedure voor de vijf betrokken journalisten in gang doen zetten, maar voor de VJ en de vakbonden waren zowel de evaluaties zelf als de ontslagen die erop volgden absoluut niet volgens het boekje verlopen. Meer: voor het personeel ging het om een ronduit oneigenlijk gebruik van evaluaties en ontslag in het kader van louter budgettaire constraints. Volgens het vrijdag bereikte akkoord moeten aanpassingen aan de ondernemings-CAO voor journalisten dergelijke dysfuncties in de toekomst tegengaan.

Niet nieuw

De problemen met de evaluaties van journalisten zijn niet nieuw op de VUM. Al jaren is er sprake van willekeur en misbruik. Een paar jaar geleden regende het 'onvoldoendes' voor een aantal oudere journalisten op Het Nieuwsblad. Druk van de vakbonden belette het ergste. Ondertussen had de evaluatiepraktijk de sociale verhoudingen en de sfeer op de redacties danig verzuurd.

De nieuwe journalisten-CAO voor 2000-2004 moest eigenlijk aan die problemen verhelpen. Elke 'chef' komt het voortaan toe de journalisten 'minstens jaarlijks' en zoveel mogelijk in consensus met de journalist zelf een score toe te kennen van 'onvoldoende' over 'verbetering nodig', 'goed' en 'zeer goed' tot 'uitstekend'. Wie 'onvoldoende' krijgt en drie maanden later nog eens hetzelfde resultaat, riskeert dat 'er wordt uitgekeken naar een andere functie en/of dat de arbeidsovereenkomst wordt opgezegd'. De evaluatieresultaten vormen bovendien de basis voor verloningssupplementen bovenop de anciënniteitsgebonden minimumbarema's. De journalist beschikt over een beroepsmogelijkheid bij de hoofdredactie, en kan zich daarbij laten bijstaan door een VJ- of vakbondsafgevaardigde. Eind vorig jaar al braken in Groot-Bijgaarden de eerste schermutse-

lingen uit rond ongeoorloofde toepassingen van het nieuwe evaluatiesysteem. Ook al stond de CAO 2000-2004 naar de letter voor een objectivering, volgens het personeel bleef willekeur troef. Meer dan eens bleek de hoofdredactie een 'onvoldoende' besteld te hebben bij de chef. Dat dit parallel liep met de onderhandeling van het voor de VUM pijnlijke besparingsplan-2001, sterkte het personeel in zijn overtuiging dat hier een louter budgettair spel werd gespeeld.

Escalatie

De recentste evaluatiegolf bood alleen maar meer van hetzelfde. Te meer omdat twee van de vijf geviseerden omzeggens onmiddellijk met een ontslagbrief werden bedacht en voor de drie anderen zo'n brief in het vooruitzicht werd gesteld. Op de koop toe bleek een van de vijf een syndicaal beschermd werknemer te zijn. Dat er bij de ontslagen ook nog eens formele fouten waren gemaakt - een al te zuinige berekening van de opzeggingstermijnen onder meer - was niet van aard om de gemoederen te bedaren. Dit netzomin als het feit dat uitgerekend in die hectische dagen de VUM-directie een (nieuw) afslankingsplan van 100 miljoen aankondigde voor de drie krantentitels. Naast een prijsverhoging (sinds 1 mei) en minder papierverbruik is daarin sprake van een 'verscherpte aanwervingspolitiek'.

Het conflict escaleerde toen, in het spoor van het persagentschap Belga, ook De Morgen interesse ging betonen voor het conflict. BBTK-délegué Freddy De Pauw werd toen verweten het dossier - inclusief de namen van de betrokken journalisten - naar buiten te hebben gebracht. Door De Pauw in extremis niét te ontslaan, wist gedelegeerd bestuurder Van Croonenborch een zo goed als zekere, algemene staking bij de VUM tegen te gaan.

In een 'Open brief' aan de hoofdredactie en de directie drongen de VJ, LBC en BBTK intussen aan op de intrekking van de vijf ontslagen - een eis waarop de directie dus weigerde in te gaan. Tevens eisten ze de 'correcte uitvoering' van de CAO-afspraken inzake evaluaties, te beginnen met het engagement dat opeenvolgende negatieve evaluaties bij voorkeur tot een reïntegratie van de journalist in een andere functie leiden, en niet automatisch tot een bot ontslag. 'Evaluaties dienen niet om beoogde besparingen (plan-2001) te bereiken of 55-plussers buiten te werken', luidt het aan het eind van de Open brief.

De komende maanden wordt duidelijk of die boodschap doorgedrongen is tot redactiekader en directie van de VUM.

Dossier Evaluatie van journalisten

De ene evaluatie is de andere niet ...

Evaluaties van journalisten op (grote) redacties zijn al lang geen nieuwigheid meer. Een hoofdredacteur die intussen al jaren met pensioen is, herinnert zich nog goed hoe zelfs hij, vijftien jaar geleden, niet echt het hoofd kon bieden aan het allereerste opdoemen van 'evaluaties'. 'Zelf heb ik altijd volgehouden dat evaluaties dagelijks op de werkvloer (moeten) gebeuren, maar toch kon ik niet tegenhouden dat er naar wijzen van systematische evaluatie werd gezocht.' Toch zijn evaluaties nog altijd een onmiskenbaar taboe in de Vlaamse perswereld. Geen enkel directielid van een groot mediabedrijf dat door De Journalist werd gecontacteerd, wilde er iets over kwijt. Op basis waarvan worden journalisten dan geëvalueerd? Hoe vaak en door wie wordt een evaluatieronde georganiseerd? En hangt er een 'carotte' voor de neus van de geëvalueerde? In hoever gelden er sancties voor negatieve, beloningen voor positieve resultaten? Uit informele informatie blijkt dat het handvol 'grote' redacties van Vlaamse kranten, tijdschriften en audiovisuele media er totaal uiteenlopende bedrijfsculturen én evaluatieprincipes op na houdt.

Ann Deceunynck

Momentopname

Bij De Tijd worden er momenteel, voor het eerst in de geschiedenis van de krant, 'functioneringsgesprekken' gehouden. Die zouden 'een heel andere opzet hebben dan evaluaties'. De functioneringsgesprekken zouden 'toekomstgericht geïoriënteerd zijn'. Vragen als hoe de journalist zich voelt in zijn job, en of hij nog lang in dezelfde functie wil blijven, zouden centraal staan. 'Als er echt iets te zeggen is, gebeurt dat hier. Niet alleen tijdens een gesprek dat één keer per jaar wordt georganiseerd'.

Bij de Regionale Uitgeversgroep was het bij het afsluiten van de redactie-CAO in 1998 de bedoeling dat elke journalist jaarlijks een evaluatiegesprek zou hebben met zijn directe chef. Het verslag van dat gesprek zou door beide partijen ondertekend moeten worden, en aan de geëvalueerde wordt de kans geboden daarbij opmerkingen te vermelden. Voor de financiële loopbaan hebben deze gesprekken geen gevolgen. Maar het vooropgestelde systeem werd blijkbaar niet overal consequent toegepast. Daarom staat het nu bij de gesprekken over een nieuwe CAO ter discussie. Er wordt gezocht naar een betere meetmethode.

Bij Het Laatste Nieuws wordt in principe ook iedereen elk jaar geëvalueerd. Maar in de praktijk gebeurt dat niet. 'De schriftelijke resultaten van die evaluatie moeten eigenlijk ondertekend worden

door beide partijen. Maar als geëvalueerde kan je best alleen maar tekenen 'ter kennisneming'. De resultaten verdwijnen in een kast, en worden mogelijk jaren later tegen je gebruikt. Wie zal dan nog de juiste context ervan kennen? Zo'n evaluatie heeft eigenlijk geen andere waarde dan een momentopname'.

Bij de Vlaamse Uitgevers Maatschappij hebben de felbesproken evaluaties zopas tot ontslag(dreigingen) geleid. 'Het loopt de spuitgaten uit. Sommige chefs spelen afschuwelijke spelletjes mee, onder druk van de hoofdredactie. Ze moeten gewoon onvoldoendes geven'.

Competentiemanagement

Bij Roularta maakt de bedrijfsstructuur het zicht op evaluatiesystemen niet gemakkelijker. Roularta stelt journalisten tewerk op strikt gescheiden redacties in de magazinemarkt, de markt van gratis bladen en de televisie. Systematische evaluaties van journalisten door 'chefs' lijken er niet te zijn. 'Waarschijnlijk worden er wel gesprekken gevoerd, maar op ons redactieniveau merken wij er weinig van'. Mediaxis heeft het jongste halfjaar wél de microbe van systematische evaluaties te pakken gekregen. Er werden opleidingen georganiseerd over hoe evaluaties aangepakt moeten worden. Leidinggevende journalisten volgden de opleiding. 'De bedoeling is dat er in de toekomst twee keer per jaar zal geëvalueerd worden. Ooit, maar dat moment lijkt nog veraf, zullen de lonen gekoppeld worden aan de evaluatieresultaten'.

Ook bij de VRT worden alle journalisten geëvalueerd. In eerste instantie zijn de hoofdredacteurs de evaluatoren. Op directieniveau worden de knopen doorgelicht. Bij de eerstvolgende evaluatieronde wordt het 'competentiemanagement' ingevoerd. Dit is een 'verfijning' van het huidige evaluatiesysteem.

Ook bij VTM wordt jaarlijks met iedere journalist een 'open gesprek' gevoerd over de positieve en negatieve aspecten van het afgelopen jaar. Daar komt aan bod hoe de eindredactie het afgeleverde werk beoordeelt, maar ook of de betrokkene bijvoorbeeld een 'vrانke muil' heeft opgezet of echt buiten de lijnen gelopen heeft. 'Na de evaluatie zijn er wel ees boze gezichten te zien, wegens al dan niet terechte kritiek. Goede evaluaties leiden immers tot appreciatie, maar ook tot betere verloning'.

Nederlands evaluatiesysteem bij nationale CAO geregeld

Checklist met objectieve criteria moet willekeur uitsluiten

Gwendoline Lawaisse

De lonen in Nederland zijn zowel gekoppeld aan vaste barema's als aan persoonlijke evaluaties. Concreet betekent dit dat niet enkel de anciënniteit van de journalist telt, maar ook 'de zwaarte van zijn journalistieke taken' en zijn 'persoonlijk functioneren'. Het gemengde systeem van looninschaling werd in januari 1993 in een CAO gegoten. De CAO verdeelt de dagbladjournalisten in zes afdelingen, afhankelijk van de taken. Iemand met 'lichte' journalistieke taken behoort tot afdeling één, de 'zware gevallen' ressorteren onder afdeling zes. De journalist kiest natuurlijk niet zelf in welke afdeling hij ondergebracht wordt. Dat is de lastige taak van de hoofdredacteur. Hij bepaalt welke journalist in welke afdeling thuishoort en kan daartoe twee criteria gebruiken. Het eerste criterium omvat de 'functionele kenmerken' die een journalist moet vervullen, zoals kennis, ervaring, verantwoordelijkheid, contacten en creativiteit. Bij het tweede criterium wordt de journalist beoordeeld op zijn 'persoonlijk functioneren'. Dat begrip wordt op drie manieren omschreven. Om te beginnen oordeelt de hoofdredacteur over de manier waarop een journalist zijn functie uitoefent. Dan gaat het onder meer over zijn analysevermogen, zijn informantennetwerk, zijn interviewtechniek en zijn reportagecapaciteiten. Tweede mogelijke benadering: de 'bijzondere bijdrage' aan, zeg maar de (extra-)inzet voor de krant. Tot slot kan de hoofdredacteur ook uitgaan van het 'persoonlijk vermogen' van de journalist. Dat begrip dekt individuele capaciteiten als kennis, ervaring, verantwoordelijkheid en creativiteit.

Om alles zoveel mogelijk te objectiveren, zet de hoofdredacteur voor elke journalist kruisjes achter de verschillende kenmerken van zijn functie en

achter zijn 'persoonlijk functioneren'. Eén kruisje betekent dat de journalist 'in beperkte mate' kennis, ervaring en dies meer bezit. Staan er twee of drie kruisjes, dan is het criterium 'in ruime mate' of 'in grote mate' vervuld.

Checklist

Het 'zetten van kruisjes' zal altijd wel ergens een subjectieve oefening blijven. Toch, zegt journalistiek adviseur Leon De Wolff over de Nederlandse CAO, valt de regeling positief uit. "Als zo'n checklist het uitgangspunt is van een beoordeling", heette het in ons Nederlandse zusterblad, "dan is de kans op willekeur kleiner dan als de verslaggever globaal wordt beoordeeld. Bovendien is de kans groter dat de beoordeling op feiten is gebaseerd."

Behalve kruisjes zetten bij evaluaties, moet de hoofdredacteur volgens de CAO één keer per jaar een 'functioneringsgesprek' houden. Tijdens dat gesprek "wordt gezien of de overgang van de ene afdeling naar de andere aan de orde is". Zo staat het letterlijk in de dagblad-CAO, die ook langs die weg de salaris- en klasseverhoging op basis van vooroordeel en willekeur wil voorkomen.

Wanneer de hele redactie ondergebracht is in de verschillende afdelingen, komt het echte rekenwerk van de salarisstructuur aan de orde. De journalisten ondergebracht in afdeling één verdienen het minst. Die van afdeling zes hebben minder te klagen, zij krijgen het maximumloon. Daar komt dan de anciënniteit bij kijken. En dat brengt ons natuurlijk bij het baremieke verloningssysteem dat Belgische journalisten maar al te goed kennen.

Uitgevers in ethisch investeringsregister ?

Ann Deceunynck

Foto: Johan Van Cutsem

Lut Verstappen

Als het van Lut Verstappen, communicatieverantwoordelijke van VZW Ethibel afhangt, moeten uitgeverbedrijven hun personeelsbeleid als hun hoogste goed beschouwen. 'Mediabedrijven moeten het hebben van de inzet van hun personeel. Hun intern sociaal klimaat moet dus minstens 'goed' zijn, en nog liever 'uitstekend'. Personeelsmanagement is in persbedrijven van het grootste belang'. Die stelling van Ethibel, VZW die zich specialiseert in het aanleggen van een investeringsregister voor ethische beleggingen, is formeel.

VZW Ethibel heeft in haar investeringsdatabank op dit ogenblik één Nederlands-Belgisch mediabedrijf opgenomen. Dat is Wolters Kluwer. Die uitgeverij doorstond de selectieprocedure voor het investeringsregister omdat het intern sociaal klimaat zo'n goede punten kreeg. Internationaal prijken er nog enkele mediabedrijven op de lijst van Ethibel. Reuters Group, Bertelsman, EMI en Wegener zitten in Ethibel's investeringsregister waardoor ze opgenomen worden in de ethische beleggingsfondsen. Ethibel kwalificeert bedrijven via een eigen, specifieke methodologie en een uitgebreide set duurzaamheidscriteria. 'Die criteria zijn voor alle bedrijven dezelfde. In heel de onderzoekslijst van aspecten van duurzaam ondernemen die we hanteren, is het sociaal beleid een heel belangrijke factor. Voor

mediabedrijven geldt nog meer dan voor bedrijven in andere sectoren dat ze het moeten hebben van de hersenen van hun personeel. Voor het overige hebben ze niet veel meer dan computers als 'waarde' in huis. De kwestie van milieuvervuiling bijvoorbeeld is bij persbedrijven minder aan de orde, tenzij dan in aspecten als het gebruik van papier of drukinkt en dergelijke. Dat neemt niet weg dat milieunormen ook in het onderzoek van mediabedrijven een belangrijke rol spelen, maar het is evident dat deze criteria een groter gewicht hebben bij het onderzoek van bijvoorbeeld chemische bedrijven'.

VZW Ethibel is een Belgisch initiatief dat in 1992 startte, en momenteel 18 medewerkers telt. Ethibel screent bedrijven en stelt op basis van dit onderzoek een investeringsregister voor ethisch beleggen op, vooral op verzoek van beursvennootschappen en de banksector. 'Wij streven een goede spreiding na. In beleggingsfondsen is het belangrijk dat allerlei evenwichten nagestreefd worden. Onze klanten vragen zowel regionale evenwichten als sectoriële evenwichten. Het is niet uitgesloten dat Vlaamse mediabedrijven in de toekomst ook door ons onder de loep worden genomen. Al dan niet op concrete vraag van onze klanten'.

Voor meer informatie over Ethibel, een selectie van bedrijven uit het investeringsregister en een volledig overzicht van de ethische fondsen op de Belgische markt, surf je naar www.ethibel.org.

Dossier Evaluatie van journalisten

Marc Platel: 'Evaluaties hebben een averechts effect'

Foto: Johan Van Cursem

Marc Platel, ex-politiek hoofdredacteur Het Belang van Limburg

'Systematische evaluaties waaraan promotie of sancties gekoppeld worden, hebben vooral een averechts effect en leiden al te gemakkelijk tot ongewenste resultaten. Wie 'onvoldoende' krijgt, verdenkt het systeem al gemakkelijk van favoritisme. Wie 'goed' krijgt, is ook niet tevreden, want 'buitengewoon goed' is beter. En wie als 'buitengewoon goed' geëvalueerd wordt, zal zichzelf als bijzonder belangrijk gaan beschouwen'. 'Een werknemer die onbehoorlijk presteert is veel beter af met een chef die hem dat in een

rechtstreeks gesprek zegt, dan met een negatieve evaluatie. Negatieve evaluaties zullen gemakkelijk leiden tot nog meer frustratie. En als iemand echt niet meer werkbaar is, gaat hij er gewoon uit. In extreme gevallen moet dat kunnen. Maar er is natuurlijk moed voor nodig om als hoger geplaatste zulke gesprekken te voeren.' 'Als evaluaties aan promoties en sancties gekoppeld worden, is het risico op favoritisme nog groter. Iedereen werkt met bepaalde collega's liever samen dan met andere.'

'Een ingreep op uw leven'

Een nul op tien voor schrijven. Dat is één voorbeeld van een 'negatieve evaluatie' die niet zo lang geleden mee aan de basis lag van een 'regeling', waarbij een door de wol geveerde journalist de deur van de redactie definitief achter zich moest toetrekken.

Vriend en vijand geven toe dat op bepaalde redacties wel erg kwistig wordt omgesprongen met de gevreesde 'Canada Dry' vertrekregeling die 'met de medeplichtigheid van alle betrokken partijen werd uitgetekend'. De 'regeling' is het gevolg van een 'akkoord' tussen de uitstapper en de personeelsdienst van het bedrijf.

In de praktijk blijkt dat die personeelsdienst niets anders kan doen dan de kastanjes uit het vuur halen na een reeks hallucinante pesterijen die op de redactie het vertrek voorbereiden hebben.

Bij De Persgroep hebben in de afgelopen jaren wel opvallend veel '+-vijfti-

gers', maar zelfs '+-veertigers', het bedrijf verlaten. Gelukkige enkelingen vonden onderdak op een andere redactie. Voor de meesten werd het ongenadig aanpassen aan een wel zeer voortijdig 'uitstappen' uit de journalistiek, en meteen uit het werkende leven.

'Ze doen een ingreep in uw leven. Voor veel journalisten is hun werk ook hun hobby.'

'Ik had ook NIET kunnen tekenen. Dat zou betekend hebben dat ik in een hoekje van de redactie in een soort gewapende vrede nog jarenlang had moeten wegwijnen!'

'Belangrijk is dat de getroffen zijn zelfbeeld hoog kan houden', weet iemand op de redactie te Kobbegem. Maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, als de strijd om de job gevoerd moet worden met de hulp van de vakbondsmandataris en via de kabinetten van psychiater en advocaat. (AD)

'Alles wat u zegt kan tegen u gebruikt worden'

Evaluaties en journalisten, het is geen evidente combinatie. Niemand betwist dat journalisten - net als andere werknemers - op tijd en stond een 'functioneringsgesprek' moeten hebben, al was het maar om zelf te weten waar ze staan. Maar als het functioneren van een journalist in een formeel meetbaar systeem moet worden gegoten, en dat ook nog eens vergelijkbaar moet zijn met andere functies in een mediahuis, dan wordt het moeilijker. Ooit hebben we een 'directeur human resources', zoals dat schijnt te moeten heten, van een van Vlaanderen grote mediahuizen horen vertellen dat hij alle Amerikaanse en Europese evaluatiesystemen had bekeken, maar dat er geen enkel bruikbaar was om een journalist te 'meten'. De alomtegenwoordige computer geeft de uitgever met één druk op de knop een overzicht van wie de productiefste in huis is, letterlijk tot op de letter na, maar gelukkig is tot hertoe niemand zo dom geweest het aantal geproduceerde lijnen als norm te nemen.

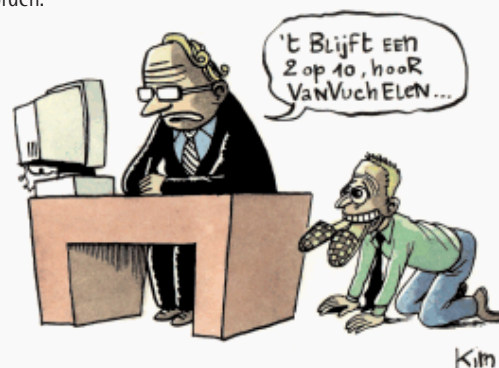
Hoe vergelijk je immers een jonge 'kopijpissier' voor wie geen opdracht teveel is maar die altijd terugkomt met dezelfde lichtgewichtstukjes, met een collega die gebukt gaat onder ettelijke jaren ervaring, maar van wie elk stuk 'raak' is? Hoe vergelijk je de nieuwsgager, die om de paar dagen met een daverende 'scoop' binnenkomt, maar van wie elk stuk grondig moet worden nagelezen en verbeterd, met de 'beschouwende' journalist die de wereld verklaart in stilistische pareltjes zonder achter zijn bureau uit te komen? En hoe evalueer je eindredacteurs?

Het kan een vrijwel onmogelijke opdracht zijn voor personeelsdiensten, maar bijna elke journalist met tien of meer jaar ervaring kan het. Want op een redactie hebben de meesten een zeer goed zicht op wat de collega's presteren, wie ook na jaren nog gedreven is, en wie drijft op routine en/of prestige, en welke van de vorig jaar aangeworven jongeren 'het' heeft en een goeie kan worden, en welke er nooit iets van zal bakken. Journalisten kunnen dus het best geëvalueerd worden door journalisten, en om die klus te klaren, is er dan doorgaans ook niemand beter geplaatst dan de hoofd-

redacteur. Maar dan moet er eerst wel voldaan worden aan een paar voorwaarden. Je moet natuurlijk een serieuze hoofdredacteur hebben die zijn redactie kent. Met de neiging die er in medialand heerst om hoofdredacteurs te modelleren naar voetbalcoaches, en ze dus alleen te quoteren op hun korte-termijntalent om snel te 'scoren', en zonder dralen te bedanken als ze dat niet (meer) doen, is deze voorwaarde om het zacht uit te drukken niet meer in elk Vlaams mediahuis gegarandeerd vervuld.

De tweede voorwaarde is dat een ernstige evaluatie open moet zijn en niet 'achterstevoren' mag verlopen. Want je kan natuurlijk perfect vooraf bepalen hoe het resultaat van een evaluatie moet zijn, en daarvoor argumenten invullen. Of nog duidelijker, als vooraf vaststaat dat journalist X de deur uitmoet, dan weet de evaluator hoe zijn evaluatie eruit moet zien. Alleen moet je dan achteraf als mediabaas niet meer verwachten dat iemand je evaluatiesysteem nog serieus neemt.

Maar het gebeurt soms ook sluipender. Ooit hoorden we van een journalist die zelf een negatief punt aandroeg in een voor de rest vol 'zeer goed' staande evaluatie, en die achteraf precies op dat punt werd gepakt. Tot nader order kan je er als journalist dus ook maar beter van blijven uitgaan dat alles wat in een evaluatieverslag wordt opgeschreven, tegen je gebruikt kan worden. (LS)

Op zoek naar vrouwelijke journalisten...

Gedurende enkele jaren al wordt aan de Vakgroep Communicatiewetenschappen van de Universiteit Gent onderzoek gedaan naar de tewerkstellings situatie van Belgische en Vlaamse journalisten, en dit in nauwe samenwerking met de AVBB-VWJ. Zo werd het profiel van de Vlaamse beroepsjournalist d.m.v. grootschalige bevestigingen onderzocht en werd nagegaan in hoeverre er verschillen zijn tussen mannelijke en vrouwelijke journalisten op het werk en thuis. Daarnaast worden ook de m/v verhoudingen in de journalistieke sector regelmatig onder de loep genomen, en vergeleken met de situatie in andere Europese landen. Dit alles vanuit de belangstelling: 'Wie maakt het nieuws?' Enkele krachtlijnen van dit Vlaamse onderzoek komen in volgend artikel aan bod. Uitgebreider resultaten zijn te lezen in een dossier 'Vrouwelijke journalisten: nog steeds een zeldzaam fenomeen?' dat zal verschijnen in Kluwer Mediagids Boek en Pers, aflevering 8.

Eén ding is zeker: vrouwelijke journalisten zijn nog steeds een vrij zeldzaam verschijnsel.

_____ Mieke De Clercq
assistente aan de Vakgroep Communicatiewetenschappen van de Rijks Universiteit Gent.

Vrouwen in de minderheid

Over alle mediasectoren heen maken vrouwen eind 2000 nog steeds slechts 27,7% uit van alle 3.553 erkende beroepsjournalisten (loontrekkende en freelance redacteurs en beeldjournalisten, stagiairs inbegrepen). Wel zijn er vrij grote verschillen vast te stellen tussen die diverse sectoren. Zo doen vrouwen het in de AV-media opvallend beter dan in de printsector: één op drie journalisten daar is een vrouw, tegenover slechts één op vier in de geschreven pers. Binnen de printsector is het het slechtst gesteld in de dagbladpers, waar we nauwelijks één vrouw op vijf terugvinden. De weekbladpers kent dan weer de meest gunstige m/v verhouding in België (bijna 43% vrouwen). Wanneer we radio en TV vergelijken stellen we vast dat vrouwen iets beter vertegenwoordigd zijn bij radio (34%) dan bij TV (32%), en ook sterker staan bij de openbare omroep dan bij de commerciële zenders. Verder valt op dat de percentages vrouwen op de redacties in Wallonië nagenoeg altijd hoger liggen dan in Vlaanderen, en dat er in verhouding meer vrouwen als freelancer (32%) dan als loontrekkende (28%) aan de slag zijn.

Bepaalde mediasectoren zijn voor vrouwen blijkbaar toegankelijker dan andere, iets wat ook in andere landen werd vastgesteld, en meestal wordt toegeschreven aan de vermeende status van bepaalde media. Sectoren met minder aanzien worden eerder verlaten door de mannelijke journalisten, waarna de vrijgekomen plaatsen kunnen worden ingenomen door vrouwen. Daarnaast heeft vermoedelijk ook het beleid van positieve actie bij de openbare omroep een rol gespeeld, gezien de betere m/v verhoudingen die we hier vergeleken met de commerciële zenders terugvinden.

Navraag bij buitenlandse journalistenverenigingen en aan andere universiteiten maakt trouwens duidelijk dat België inzake vrouwelijke ondervertegenwoordiging geen uitzondering is, al scoort ons land wel heel laag vergeleken met andere Europese landen. Ook al

zijn de cijfers niet perfect vergelijkbaar, toch is duidelijk dat het aandeel vrouwen in de meeste landen (2000-2001) rond de één op drie schommelt (Noorwegen, Groot-Brittannië, Nederland, Hongarije, IJsland, Denemarken). In een aantal landen doen vrouwen het wel merkkelijk beter met 40 tot 45% (Duitsland, Frankrijk en Zweden) of zelfs 50% in Finland. Alleen Italië en Spanje doen het nog slechter dan België met een kwart vrouwelijke journalisten, al zijn deze gegevens minder recent (1991-'92).

34 jaar dagbladjournalistiek in vogelvlucht

In België, en in Vlaanderen in het bijzonder, is de situatie voor vrouwen blijkbaar het slechtst in de dagbladpers. Ook in andere Europese landen ligt de vrouwelijke tewerkstelling bij kranten een stuk lager dan in de rest van de media. De dagbladpers is nochtans de oudste en ook belangrijkste tewerkstellingssector voor journalisten. Daarom werd voor de Vlaamse dagbladpers tevens nagegaan of en hoe deze situatie is geëvolueerd de laatste drie decennia. Aan de hand van de archieven van de Erkenningscommissie en de Jaarboeken van de Belgische Pers werd het aandeel vrouwelijke krantenjournalisten voor de afgelopen 34 jaar in kaart gebracht.

In 30 jaar tijd is het aantal (loontrekkende) dagbladjournalisten meer dan verdubbeld, en evolueerde van 302 journalisten in 1966 (van start gaan Erkenningscommissie) naar 636 journalisten in 2000. Vrouwen nemen daarbij een steeds belangrijker plaats in. Het aantal vrouwen in de Vlaamse dagbladpers is in die periode bijna vertienvoudigd en procentueel bijna vervijfvoudigd: van slechts 13 (loontrekkende) krantenjournalistes in 1966 (of 4,3%) evolueerde het aantal eind 2000 tot 121 journalisten of 19% van de beroepsgroep. Een duidelijke toename dus, al gaat het hier nog steeds maar om minder dan één vrouw op vijf.

Loontrekkend					
PRINT	M	V	M%	V%	Totaal
Totaal Dagblad	909	226	80,1	19,9	1135
Dagblad VI	515	121	81	19	636
Dagblad W	382	104	78,6	21,4	486
Dagblad Duitstalig	12	1	92,3	7,7	13
Totaal Weekblad	166	124	57,2	42,8	290
Periodieken VI	130	94	58	42	224
Periodieken W	36	30	54,5	45,5	66
Totaal PRINT	1075	350	75,4	24,6	1425

AV	M	V	M%	V%	Totaal
Totaal TV	507	239	68	32	746
Nationale TV	400	177	69,3	30,7	577
Openbare TV	278	133	67,6	32,4	411
Openbare TV VI	111	51	68,5	31,5	162
Openbare TV W (incl. Duitstalig)	167	82	67,1	32,9	249
Commerciële TV	122	44	73,5	26,5	166
Commerciële TV VI	51	12	81	19	63
Commerciële TV W	71	32	68,9	31,1	103
Regionale TV	107	62	63,3	36,7	169
Regionale TV VI	39	23	62,9	37,1	62
Regionale TV W	68	39	63,5	36,5	107
Totaal RADIO	196	101	66	34	297
Openbare Radio	152	82	65	35	234
Openbare Radio VI	117	64	64,6	35,4	181
Openbare Radio W	35	18	66	34	53
Commerciële Radio	44	19	69,8	30,2	63
Commerciële Radio VI	3	5	37,5	62,5	8
Commerciële Radio W	41	14	74,5	25,5	55
Totaal AV	703	340	67,4	32,6	1043

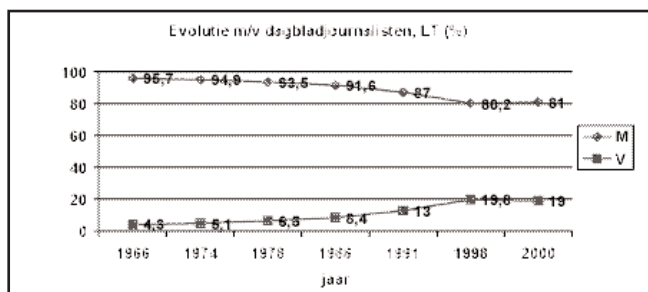
Totaal Loontrekkend	1778	690	72	28	2468
---------------------	------	-----	----	----	------

Freelance (alle media)	M	V	M%	V%	Totaal
Freelance VI	262	101	72,2	27,8	363
Freelance W	182	109	62,5	37,5	291
Totaal Freelance	444	210	67,9	32,1	654

Overige (gepension., internet, persbureau...)					
	M	V	M%	V%	Totaal
Vlaanderen	179	32	84,8	15,2	211
Wallonië	167	53	75,9	24,1	220
Totaal	346	85	80,3	19,7	431

Totaal BELGISCHE MEDIA	2568	985	72,3	27,7	3553
------------------------	------	-----	------	------	------

Tabel 1: Journalisten (m/v) in de Belgische media, 2000 (Absoluut en %)

Grafiek 1: Loontrekkende dagbladjournalisten in Vlaanderen, 1966-2000 (%)

Conclusie: het gaat de goede kant uit ?

Kunnen we hieruit besluiten dat het langzaam maar zeker goed komt met de vrouwen in de journalistiek? Analyse van de Vlaamse dagbladpers toont alvast een duidelijke evolutie in de vrouwelijke journalistieke tewerkstelling. Goede hoop dus voor de toekomst? Enerzijds natuurlijk wel. Ook al gaat het traag, toch zit er een duidelijke kwantitatieve vooruitgang in de vrouwelijke tewerkstelling. Anderzijds moeten we hier onmiddellijk een aantal bedenkingen bij maken. Zomaar aannemen dat 'het op den duur wel vanzelf goed komt' lijkt niet meteen een goed idee. De evolutie gaat immers heel traag, en de kloof tussen mannen en vrouwen blijft nog heel groot. Bovendien lijkt het erop dat er momenteel ook geen gelijke toegang is tot alle mediasectoren, maar dat er in België net als in andere landen sprake is van een zekere vorm van segregatie tussen deze sectoren. Verder maken deze percentages alleen duidelijk dat er weinig vrouwelijke journalisten zijn, maar zeggen ze nog niets over de functies of statuten waarin mannen en vrouwen werken, over hoe lang ze in het beroep blijven, over de werkdruk en hun promotiekansen, de rubrieken waarvoor ze werken, hun lonen of bijvoorbeeld hun privé-situatie. De resultaten van grootschalige surveys in 1998-99 en 2000-2001 tonen in elk geval dat er toch wel vrij grote verschillen bestaan in de tewerkstellings- en thuissituatie van mannen en vrouwen (zie o.a. Demoor, M., Saeys, F., e.a., 2000). Vrouwen zien bijvoorbeeld - veel meer dan mannen - problemen bij het combineren van journalistiek met een gezin, en blijken ook zeer schaars boven de leeftijd van 35 jaar. En tenslotte nog een laatste bedenking. Vrouwen zijn niet alleen ondervertegenwoordigd in de beroepsgroep, ze zijn ook vrij onzichtbaar in hun eigen media. Zeer recent onderzoek naar de aanwezigheid van o.a. vrouwelijke journalisten in het nieuws maakte duidelijk dat vrouwelijke journalisten heel weinig te zien, te horen of te lezen zijn (De Clercq, M. & Saeys, F., 2000). Of met andere woorden: er is nog een lange weg te gaan.

Demoor, M., Saeys, F., De Bleckere, N., De Clercq, M. & Reymenants, G. (2000). Gezocht: m/v in het nieuws. De invloed van gender als productieve variabele op de vrouw- en manbeelden in de media. Brussel- Diepenbeek: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Gelijke Kansen in Vlaanderen- LUC.

De Clercq, M. (2000). Vrijheid, blijheid ... of toch meer spijt? De freelance dagbladjournalist in Vlaanderen. De Journalist, -(8), 6.

De Clercq, M. & Saeys, F. (2000). Vrouwen in het nieuws. Analyse van de m/v aanwezigheid en beeldvorming in de Vlaamse media. Gent: Vakgroep Communicatiewetenschappen Universiteit Gent.

Mieke De Clercq - Assistent Vakgroep Communicatiewetenschappen - Universiteit Gent - Universiteitstraat 8 - 9000 Gent
Tel: 09/264.68.81 - Fax: 09/264.91.97 - Mieke.DeClercq@rug.ac.be

Boeken

Omtrent Els De Bens en haar cursus over de pers in België

Wout Pittoors

"Het verhaal van de Belgische dagbladpers. Gisteren, vandaag, morgen", luidt de ondertitel van 'De Pers in België', een turf die reeds in 1997 door professor Els De Bens (RUG) afgescheiden werd maar waarvan de tweede druk enkele weken geleden zijn intrede op de boekenmarkt deed. Nu ja, wat heet 'verhaal'.

Liefhebbers van 'historische' literatuur durven al eens direct wegdromen van Barbara Tuchman en dat is gevaarlijk want met 'De Pers in België' wordt het ontwakend dan bijzonder hard. De Bens heeft geen 'verhaal' geschreven maar een cursus samengesteld, compleet met een zeer schoolse compartimentering in netjes genummerde hoofdstukken, onderdelen, alinea's, subalinea's en paragrafen. Daarom staat dit boek te wankelen op de rand van het klassieke naslagwerk en leest het - ook al vanwege de talrijke herhalingen - nogal stroef. Want jammer in deze materie is er stof, kleur en spanning genoeg om er een boeiend stuk literatuur van te maken zonder de historische waarheid

de nek om te wringen. Voor de studenten is dit echter een prima handleiding. De gegevens en de cijfers stormen op hen af en staan behorlijk dicht tegen de actualiteit, wat vanwege de auteur al een hele prestatie is. De mediawereld lijdt immers allerminst aan stollingsverschijnselen. Nederlandstalige journalisten, die misschien wat minder vertrouwd zijn met de situatie bij de Franstalige media krijgen hier een degelijk uitgewerkt overzicht van de verschuivingen en hergroeperingen die zich in dit toch nogal woelige landschap hebben voorgedaan ... en zich nog voordoen. Natuurlijk heeft de auteur hier en daar last van een onnauwkeurigheid. Het is niet zo erg dat de voorzitter van de Vlaamse Raad De Baetselier wordt genoemd maar het is wel vervelend, dat in het hoofdstuk over de Belgische weekbladen, het informatiemagazine 'De Vlaamse Elsevier' wordt opgedoekt nog voor het werd opgericht. Ook het wat onduidelijk situeren van 'De Morgen' in het hoekje van de 'socialistische' of toch minstens 'links-progressieve' kranten kan bij 'mensen-die-het-kunnen-weten' voor een wee gevoel in de maagstreek zorgen. De krant trommelt zich nu toch al enkele jaren als zijnde 'onafhankelijk' op de borst.

Voorts komen de avonturen van 'De krant' en van '24 uur' in dit werk wat mager aan bod. De achtergronden van deze mislukte initiatieven waren nochtans kleurig genoeg om er in dit 'standaardwerk' wat breder over uit te weiden. 'Standaardwerk?' Het is de flaptekstschrijver van uitgeverij Lannoo, die zich van dit woord bedient. Tja, als je jezelf niet kietelt dan lach je niet. Met de examens in volle zwier zijn de studenten van professor Els De Bens alvast gewaarschuwd.

E. DE BENS, De Pers in België. Het verhaal van de Belgische Dagbladpers, gisteren, vandaag en morgen, Lannoo, Tielt, 2000, 455 pagina's.

Onder embargo

Bij Belga heeft een overgrote meerderheid van het personeel de syndicale delegatie gemachtigd om een stakingsaanzegging in te dienen, wanneer de delegatie het moment daarvoor gekomen vindt. 82 procent van de journalisten en redactiebedienden nam aan de stemming deel, 87 procent daarvan stemde voor. ●●● De verscherping van de positie van het personeel heeft alles te maken met CAO-onderhandelingen die maar niet willen vlotten, onder anderen omdat Belga-directeur **Egbert Hans** komaf wil maken met het baremieke verloningssysteem. ●●● In de marge van het sociaal conflict bij de VUM is er ongenoegen ontstaan - vooral bij de VUM zelf - over het feit dat andere media in hun berichtgeving de namen van de betrokken journalisten hebben genoemd. Die laatsten kwamen op die manier met hun negatieve evaluaties in de krant, wat allicht niet bevorderlijk is voor het vinden van ander werk... ●●● Eén lichtpunt: heel misschien geeft het incident een zetje aan de homerische discussies onder journalisten over 'namen noemen' in het algemeen... ●●● **Gunther Vanpraet** (35) is sedert vorige week professioneel verhuisd van Oostende naar Antwerpen. Hij werkt al tien jaar voor Het Nieuwsblad, waarvan 8 jaar als free-lancer. Omdat, ondanks veertien kandidaturen, Guy Franssen nog steeds niet vervangen was als chef van de regionale redacties voor de provincies Antwerpen, Limburg en Brabant, werd Gunther Vanpraet opgevestigd. Hij moet nu zijn steentje bijdragen om de dalende verkoop in de regio te stoppen. ●●● Meteen kondigt zich in dezelfde regio een 'grondige evaluatie' aan van redacteuren en losse medewerkers... Net op het piekmoment van de sociale onrust bij de **VUM-kranten**, blokletteren deze op 1 juni op hun frontpagina 'VUM viert 25 jaar'. Dat gebeurt onder het motto 'Vanaf vandaag zetten we de 25ste verjaardag luister bij'. ●●● **'Groovy'** is de jongste telg van de RUG. Met **Chris Van Gils** als hoofdredactrice poogt dit kersverse 'mannenblad' voortaan elke maand het nieuwste te tonen van 'de hotste wanna-have gadgets'. Voor 130 Bef. kan de consument zich een overzicht kopen van Groovy Files, Groovy Features, Groovy Speed, Groovy Wannahaves, Groovy Futurama, Groovy Games en Groovy Regulars. De eindredactie van dit blad waar de grens tussen reclame en redactionele invulling wel héél dun wordt, is van de hand van Koen Van Boxem. Hij ruilde voor zijn nieuwe stek bij de RUG zijn zitje op de redactie van Express in. ●●● **Yves Desmet**, hoofdredacteur van De Morgen, heeft Knack een rekening van 100.000 Bef. gepresenteerd voor de publicatie van zijn column, met naschriftje van Rik Van Cauwelaert erbij, over de journalist als wegwerpproduct. Die column was eerder verschenen in de Nederlandse De Journalist, blad van de NVJ. Yves wil dus niet enkel naar hartelust hem onwelgevallige journalisten kunnen ontslaan, hij eist nu ook het recht op om daarmee serieus genomen te worden. ●●● Als iedereen die ooit door Desmet op de korrel werd genomen zo snel een schadeclaim had ingediend als de Hoofdredacteur van De Morgen Zelf, dan had het Mechelse OCMW er al jaaren een cliënt bij. ●●● Als het van de VTM-Nieuwsredactie afhangt, is deze dienst geen saaie boel. Om zich eens lekker te amuseren hebben een aantal medewerkers **The Headlines** opgericht. Voorlopig nog als covergroep, hopelijk later ook met eigen songs. Kopstukken zijn ankervrouw Marleen Van Hecke en journalist Marc Geenen. Zij nemen de zang voor hun rekening. Bijstand komt er van Sarah Vermaercke, Chris Poelmans, Jean-Marie Werion, Koen Verdeyen en Gunther De Backer. ●●● Televisiepionier **Rudi Reusens** is op 74-jarige leeftijd overleden. Reusens verrichtte pionierswerk voor de Vlaamse televisie. Hij leerde photographieren, zoals hij dat zelf noemde, bij zijn vader Bob, aldus zijn goede vriend Wilfried Bertels in een afscheidstekst. Het roer van Studio Reusens werd na de pensionering van Rudi overgenomen door zijn zoon. ●●● Het **Vlaams Blok** gaat door op zijn elan. De Geschillenraad kreeg alweer twee klachten in de bus tegen de VRT. Voor het eerst zijn die niet ondertekend door nobele onbekenden die achteraf ergens gemeenteraadslid voor het Blok blijken te zijn, maar door de kopstukken Frank Vanhecke en Filip Dewinter zelf. Zij tonen zich gekrenkt omdat het Blok niet was uitgenodigd voor het 7de dag-debat over de zaak-Sauwens.

Mens achter het nieuws

Wie mij blaasjes wijsmaakte, joeg me de kast op ...

Ann Deceunynck

Foto: Johan Van Cutsem

Daan Delannoy

Daan Delannoy ontvangt deze maand de GlaxoSmithKline Prijs voor de Medische en Gezondheidsjournalistiek. Delannoy, die in 1999 met pensioen ging na een volledige journalistieke carrière bij Humo, wordt door de jury gefeliciteerd voor zijn 'professionalisme en de bekommernis om duidelijke en correcte gezondheidsinformatie aan zijn doelpubliek'.

'Gezondheidsjournalist' Delannoy heeft de afgelopen zeven weken in het ziekenhuis doorgebracht, 'op een plekje van 2 meter bij 2 meter', vastgekleusterd in zijn bed omwille van een bekkenbreuk. Sedert enkele dagen is thuis, maar het leed is nog niet geleden. Nog een hele periode zal Delannoy op krukken moeten rondpikkelen.

De bekkenbreuk liep Daan op bij een domme val van de trap thuis. Veroorzaakt door weeskind 'Tim'. Tim 'de domste hond ter wereld' kwam op een dag kwam aangewaaid bij de familie Delannoy. Ook 'Sip' is op die manier een stuk van de familie geworden. 'Sip' werd door een onbekend baasje verloren gezet en geadopteerd ten huize Delannoy in 1994. Hij dankt zijn naam aan de prestaties van Josip Weber tijdens het WK Voetbal op dat moment.

Daan Delannoy is full-time huisgenoot sedert 1 mei 1999, de dag waarop hij met brugpensioen ging bij Humo, en waarop hij begon met het inhalen van 'al wat er nooit van gekomen was'. Boeken

lezen, tentoonstellingen bezoeken en films bekijken, zorgen nu voor het invullen van zijn vrije tijd.

Zijn carrière bij Humo begon in '68. 'Al ben ik geen soixanthuitard', stelt Daan, toen 26. 'Ik moest gewoon mijn brood verdienen'. Daans goede vriend Johan Struye werkte toen als journalist bij Humo. Hij raadde Daan aan te solliciteren. Een eerste gesprek met toenmalige algemeen hoofdredacteur Jef Anthierens zette meteen het licht op groen. Daan kon er beginnen. Aanvankelijk kwam hij terecht in de rubriek 'pop'. Nadien deed hij er 'zowat alles wel eens'. 'Maar sommige rubrieken vielen echt tegen. 'Ik schreef één keer een artikel over cosmetica, en het resultaat ervan leidde tot grote woede bij de adverteerders'. 'Ik probeerde ook de sportrubriek. Daar deed ik een interview met één van de zwemmende zussen Bauwens uit Sint-Niklaas. Na dat interview heb ik nooit nog sport mogen doen'. 'Ook politiek lag me niet zo. Ik werd veel te boos als ik merkte dat politici mij blaasjes probeerden wijs te maken. Met uitspraken als 'Ja maar, wat is dat hier, u staat toch aan onze kant?' joegen ze mij de kast op'.

'Ik bleek dus eigenlijk nergens voor te deugen. Op den duur vond ik zo de weg naar onderwerpen waarover ik een heldere uitleg kon verschaffen, die zeer concreet gebracht moeten worden'.

In de jaren '70 maakte Delannoy het besproken dossier rond cannabis. Nadien volgde een reeks over kanker. 'Dat waren echte taboe-onderwerpen. Het woord 'kanker' werd toen op een fluisterton uitgesproken'. Nadien volgden nog van die reeksen. 'Ik was vertrokken, mocht mijn zin doen'. er volgde een dossier rond kernenergie in acht afleveringen. En een dossier rond dienstweigering. 'In dat jaar telde ze bij het leger maar liefst 800 gewetensbezwaarden méér'. 'En een dossier rond de eerste spermabank. Op de redactie werd er nogal gegrinnikt toen ik op reportage naar de Gentse professor Comhaire vertrok ...'

'In 1983 heb ik de aidsproblematiek aangepakt. Daarvoor deed ik interviews met jan en alleman, met zieken die enkele weken later overleden, maar ook interviews met professoren'.

Delannoy is haast nooit voor Humo op reis geweest. Twee keer 'mocht' hij toch een vliegtuigstapje maken. 'Op een keer ging ik in Boedapest Erno Rubic opzoeken voor een interview. Rubic hield heel Europa in de ban met zijn magische kubus. Omdat ze bij Humo de allergoedkoopste vlucht wilden betalen - dat was een toeristisch weekend - 'mocht' ik een heel weekend in Boedapest rondlopen'.

Op 58-jarige leeftijd heeft Delannoy gekozen voor brugpensioen. 'Ik ben weggegaan omdat ik vond dat ik te oud werd. Wéér nieuwe eigenaars, wéér nieuwe bureaus, wéér nieuwe computers, wéér nieuwe spelling, ... Ik was niet meer van deze wereld'.

Daan heeft de jongste jaren vastgesteld dat de algemene lijn in de journalistiek méér en méér zijn stijl gevolgd is. Begrijpelijk en helder. 'Dat kan ik alleen maar toejuichen. Taboes zijn er niet meer. Dan denk ik toch'.

Het hellend morele draagvlak van de journalistieke deontologie

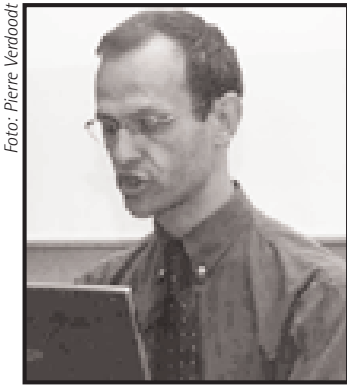

Foto: Pierre Verdoodt

Bart Pattyn

De Koninklijke Vlaamse Academie van België heeft vorige week de Vierde Lentecyclus 'Media, Markt en Maatschappij' afgesloten met een sessie rond 'Deontologie van de Media'. In zijn uiteenzetting 'Het hellend morele draagvlak van de klassieke journalistieke deontologische codes' gaf Bart Pattyn een aantal overwegingen mee i.v.m. de recente problemen in de journalistiek en de media. Bart Pattyn is docent aan de KULeuven en directeur van het Overlegcentrum voor Ethiek. Hij is redactiesecretaris van 'Ethische perspectieven' en 'Ethical Perspectives'. Zijn vakgebied is ethiek en media-ethiek.

Bart Pattyn

"Door buitenstaanders worden journalistiek en media vaak over dezelfde kam geschoren. Zo zal men in de discussie over de verantwoordelijkheid van de media voornamelijk verwijzen naar deontologische codes geformuleerd door journalistenverenigingen, alsof de problemen die ervaren worden ten aanzien van de media in het algemeen, kunnen worden opgelost door een beroep te doen op de professionele codes van een specifiek segment van die media. Ik wil het in mijn betoog niet alleen hebben over de verantwoordelijkheid van journalisten, maar ook over de verantwoordelijkheid van de media in het algemeen. Maar voor de zuiverheid van dit betoog begin ik met journalistieke deontologie om slechts in tweede instantie iets te zeggen over media in het algemeen.

Om na te gaan welke morele redenen het draagvlak van de journalistieke deontologie moet onderbouwen, moet ik dus een antwoord vinden op twee vragen: 'Wat zijn de doelstellingen van journalistiek?' en 'Om welke redenen zijn die doelstellingen maatschappelijk belangrijk?'

De eerste vraag is de vraag naar de specificiteit van het journalistieke métier. Wat maakt een journalist tot journalist? Wat zijn de specifieke doelstellingen die zij of hij beoogt? Journalistiek is niet om het even wat voor om het even wie schrijven of toelichten. Het is een specifiek genre dat zich onderscheidt van entertainment, wetenschap of propaganda. Journalisten hebben een vlotte pen of zijn rad van tong, wat niet wil zeggen dat ze literatuur bedrijven of zich geroepen voelen om met gevatte oneliners publiek te animeren. Ook al hebben ze van dit soort zaken meer verstand dan de gemiddelde burger, hun vakgebied ligt elders. Het helpt achterom te kijken om dat vakgebied te situeren. Journalistiek werd belangrijk op het moment dat de democratie tot ontwikkeling kwam. Voor die tijd werd alles wat verscheen, om het even of het nu ging om berichten, literatuur of wetenschap, gecensureerd. Zonder toestemming van de vorst was publiceren illegaal. De verslaggeving tijdens het Ancien Régime had dan ook meer met propaganda dan met journalistiek te maken. Op het moment dat de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid in de Grondwet werden ingeschreven, werd het voor de wetgevende, uitvoerende en juridische macht moeilijk om te verhinderen dat het publiek getuige werd van hun beslissingen. Sindsdien laten journalisten steeds van zich horen wanneer er politieke en juridische zaken onder tafel worden geregeld, wanneer een overheidsinstelling slecht functioneert, wanneer een openbare aanbesteding op een bedenkelijke manier wordt georganiseerd of wanneer macht aanleiding geeft tot ongeoorloofde voorrechten. Bekend is de vergelijking van de journalisten als waakhonden van

de democratie. Ook vandaag zijn journalisten nodig om de politieke en juridische macht ertoe te bewegen zich tegenover de stemgerechtigde burgers te verantwoorden.

Nieuws wordt 'gemaakt'

Journalisten maken machtsuitoefening transparanter en dragen ertoe bij dat de noden en verwachtingen op het niveau van de burger een openbaar karakter krijgen. Het ergste wat iemand kan overkomen, zo lijken journalisten te redeneren, is dat een systeem of een persoon slachtoffers maakt zonder dat iemand er ooit iets over vernemt, dat een goed voorstel levend wordt begraven, dat een noodkreet nergens wordt opgevangen, of dat een vergissing met maatschappelijke gevolgen door niemand wordt rechtgezet. Journalisten schrijven hun verhalen niet omwille van dat verhaal zelf, maar omdat ze aannemen dat ze, door iets tot de publieke opinie te laten doordringen, de gemeenschap een dienst bewijzen. Dan pas bestaat de kans dat er iets zal worden ondernomen, de kans dat men uit de geschiedenis de gepaste lessen zal trekken, of, indien dat allemaal te hoog gegrepen is, dat er minstens een handvol lezers of luisteraars zullen zijn die hierover werden ingelicht over hoe het eraan toe is gegaan.

Wat geldt voor nationale, geldt ook voor internationale berichtgeving. Zonder buitenlandse persberichten zal er geen rechtvaardig buitenlands beleid worden gevoerd. Het is pas als een ruime groep wereldburgers op de hoogte is van wat zich daadwerkelijk afspeelt en het perspectief van de verschillende partijen objectief wordt weergegeven, dat politici tot concrete en correcte daden zullen overgaan.

Het engagement van journalisten veronderstelt niet dat ze eenzijdige of persoonlijke overtuigingen beargumenteren. Ze beschouwen het als hun plicht de visie van alle betrokkenen te belichten en zorgvuldig na te gaan of hun informatie voldoende betrouwbaar is. De zorg voor objectieve berichtgeving berust op de veronderstelling - of minstens de hoop - dat wanneer de burgers weten wat er effectief aan de hand is, ze adequaat zullen oordelen en reageren en dat niemand dat moet doen in hun plaats.

Dat journalisten zich in hun verslaggeving over 'de feiten' dienen te onthouden van eenzijdigheid en van persoonlijk commentaar, impliceert niet dat hun bijdragen enkel weerspiegelen wat zich in de samenleving voordoet. Daarvoor is de sociale realiteit te complex en gebeuren er te veel dingen tegelijk. Journalisten en redacties selecteren. Daarenboven creëren ze door de opbouw van hun stuk,

de woordkeuze en de montage van het beeldmateriaal en interviews de context waarin de feiten moeten worden geïnterpreteerd. Nieuws is daarom geen passieve weerspiegeling van wat zich in de samenleving voordoet. Nieuws wordt 'gemaakt'. Dat is onvermijdelijk en geldt evenzeer voor goede als voor ergerlijke berichtgeving. Het is door specifiek nieuws te maken dat journalisten hun publieke taak opnemen. Door zaken te focussen, maken ze machtsstructuren transparant, maken ze particuliere problemen zichtbaar, stellen ze specifieke ideeën en visies in het daglicht en dragen ze bij tot een zo breed mogelijke participatieve democratie.

Als dit de doelstellingen zijn van goede journalistiek, dan is het niet moeilijk om duidelijk te maken welke de redenen zijn die het morele draagvlak van de journalistieke deontologische codes onderbouwen. Transparant beleid, objectieve informatie over maatschappelijke en internationale gebeurtenissen, perspectief bieden op de noden en de problemen van allerhande particuliere groepen en individuen: het zijn stuk voor stuk voorwaarden voor het goed functioneren van de democratie. Het zijn zaken van algemeen belang en worden om die reden duidelijk beschermd. Persvrijheid werd niet ingesteld omwille van de 'vrijheid' op zich maar omwille van wat door die vrijheid mogelijk gemaakt wordt. Het was niet de bedoeling van de wetgever om er met persvrijheid voor te ijveren dat alles over om het even wie of wat, publiek zou worden gemaakt, maar wel dat geen enkele machtsinstantie het onafhankelijk karakter van de berichtgeving zou kunnen vernietigen. Omdat de verleiding van machthebbers om de journalistieke bewegingsruimte in te perken te reëel was, en nog steeds is, moest die bewegingsvrijheid worden beschermd. Alleen een onafhankelijke pers kan zich immers behoorlijk van haar publieke opdracht kwijten.

Het zou mooi geweest zijn indien ik mijn verhaal hier had kunnen beëindigen. Ik zou u dan echter slechts de helft van het hele verhaal hebben verteld. Journalisten stellen zich immers ook andere doelstellingen. Opiniërende persberichten en politiek nieuws moest men ook in het verleden zoeken tussen faits-divers, sportverslagen, en op sensatie gerichte berichten. Historisch gezien is de berichtgeving over rampspoed, wonderbare gebeurtenissen, schandalige zedenfeiten of afschuwwekkende misdaden ouder dan de journalistiek in strikte zin. Wat onze tijd echter karakteriseert, is dat zowel in academische kringen als onder bepaalde perslui het niet langer 'correct' wordt gevonden om omnibusweetjes of sensationele berichtgeving als iets minderwaardigs te beschouwen, terwijl men zich vroeger niet schaamde om er zijn neus voor op te halen. Ook sensationeel nieuws, zo wordt thans opgemerkt, kan grote informatieve waarde hebben, zeker als het zaken betreft waarvoor het publiek belangstelling heeft. Deze gelijkschakeling vertoont opvallend veel gelijkenissen met de gelijkschakeling tussen hoge en lage cultuur waaraan ze trouwens een deel van haar argumentatieve kracht ontleent.

Het uitgangspunt is hier dat journalisten informatie verstrekken over datgene 'waar het publiek belangstelling voor heeft', een uitgangspunt dat verschilt met het voorgaande. In het eerste deel van ons verhaal wordt ervan uitgegaan dat de doelstellingen van het métier haar morele gezag ontleent aan het feit dat het een gewaardeerde publieke taak betreft (transparant maken van de machtsstructuren, publiek maken van noden en maatschappelijk relevante visies en inzichten, aanbrenge van thema's voor een zindelijk democratisch debat en dergelijke). In het tweede paradigma wordt de doelstelling van journalistiek vereenzelvigd met 'het aanbieden van de informatie waarvoor de individuele burger interesse toont'. Dat is niet hetzelfde. Ik weet dat men graag beweert dat het ook in het tweede geval om een publieke taak gaat. 'Het publieke belang' zou men immers mogen vereenzelvigen met 'het belang van een zo groot mogelijk publiek'.

Accountability van de media

Wanneer 'tevredenheid van de klant' normatief wordt, riskeert het

specifieke karakter van de journalistiek te verdwijnen. Berichtgeving krijgt dan net als amusement een onderhoudende functie en wordt onder het verdict geplaatst van 'het niet mogen vervelen'. Het gewicht van de tot verbeelding sprekende berichten zal het moeizame werk van de wetenschappers doorkruisen. Oppervlakkige en snel gemaakte analyses, zwakke steekproeven en ongefundeerde commentaren stellen de klant tevreden tegen een lage kostprijs maar ondermijnen het vertrouwen in moeizaam verworven maatschappelijke inzichten. Ook de grens tussen wat tot de journalistiek en wat tot de politiek behoort, riskeert dan te vertroebelen. Politiek voltrekt zich idealiter in het halfmond waar vertegenwoordigers tot te respecteren besluiten komen op basis van relevante argumenten. Als het entertainmentgehalte belangrijker wordt, zal men via de media de indruk krijgen dat politiek enkel een machtsstrijd is die zich afspeelt voor het oog van de camera, een strijd die voortdurend publiek mag worden becommentarieerd door allerlei mensen waarvan elke mening evenwaardig wordt geacht, ongeacht of het een mening is van iemand die met kennis van zaken spreekt of van iemand die impulsief zijn subjectieve mening spuit.

Ook als de media steeds minder zouden focussen op zaken die onze democratische samenleving aangaan, omdat dat soort berichten voor een breed publiek te saai en te ingewikkeld zou zijn, blijven de overtuigingen die in de publieke opinie circuleren bepalend voor het mandaat dat de politici van stemgerechtigde burgers krijgen. Als de impact van de klassieke journalistiek kleiner wordt, groeit de kans dat gezagsinstanties in onopvallende, ingewikkelde en langetermijndossiers op een minder verantwoorde manier met hun macht zullen omgaan.

Omgekeerd risikeran politici ondanks eventuele positieve inzet en verantwoorde beleidsbeslissingen door een onverschillig kiezerspubliek te worden weggestemd. Als een op belangstelling geconcentreerde journalistiek de bovenhand krijgt, zal ook de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de economische macht onvoldoende worden gereguleerd. Zeker op het ogenblik dat journalisten worden ingeschakeld in de marktgerichte strategie van de groepen die het commerciële beleid van hun medium controleren, zal het voor hen moeilijker worden om zich als kritische en onafhankelijke instantie ten aanzien van de economische macht te profileren. Er doet zich dus wel degelijk een probleem voor en er wordt dus niet zonder redenen voortdurend aangedrongen op het vergroten van de accountability van de media in het algemeen. Ik geloof echter niet dat interne of externe regulering van de journalistiek op basis van de klassieke deontologische codes iets aan dat probleem kan veranderen. Dat blijkt ook overduidelijk in de praktijk. Na het senaatscolloquium van 1995 wachten de politici op ene ingrijpend initiatief van journalisten en uitgevers in verband met zelfregulering. Een ingrijpend initiatief blijft uit. De goede wil is er, zeker onder de journalisten. De uitgeverwereld betoont echter weinig of geen interesse voor het actief uitbouwen van een raad voor de journalistiek en maakt geen tijd en middelen vrij voor personeel dat zich intern wil inzetten voor de correcte uitoefening van de beroepsregels.

Wat zich in feite voordoet is een kolonisering van de journalistieke sfeer door de commerciële sfeer. Het is een tendens die niet alleen de journalistieke missie bedreigt, maar ook de culturele, academische, politieke en verzorgende missie. Het lijkt erop dat de enige actor die het tij kan keren de consument is. Als consumentengroepen zich zouden sterk maken, als middengroepen verantwoord mediagebruik manifest op hun agenda zouden zetten, en meer individuele eindgebruikers zich actiever en bewuster zouden opstellen bij het lezen en bekijken van media, kan ik me voorstellen dat er een beter evenwicht zal kunnen worden gevonden tussen wat goed is voor het algemeen belang en wat inspeelt op iemands individuele preferentie. Ik zie echter nog weinig tekenen van een dergelijke tegenbeweging."

SLECHTS 1 ADRES

VOOR AL UW DRUKWERK IN

OFFSET OF ROTATIE.

MAGAZINES, TIJDSCHRIFTEN,

CATALOGI,...

VAN 2.000 TOT 5.000.000

EXEMPLAREN

DRUKKERIJ
SANSEN

Sabine Berquin

Tel. 057/34 68 53 - Fax 057/34 68 61

e-mail: druk.sansen@publiwest.be